

ŞEHİR VE KASABALARDAKİ MAHALLE MUHTAR VE İHTİYAR KURULLARI TÜZÜĞÜ ⁽¹⁾

Bakanlar Kurulu Kararının Tarihi : 4/4/1945, No : 3/2412

Dayandığı Kanunun Tarihi : 10/4/1944, No : 4541

Yayımlandığı R. Gazetenin Tarihi : 26/4/1945, No : 5991

Yayımlandığı Düsturun Tertibi : 3, Cildi : 26, S. 266

BÖLÜM : 1

Genel hükümler

Madde 1 – Şehir ve kasabalarda mahalle muhtar ve ihtiyar kurullarının ne yolda seçilecekleri ve görevlerini nasıl yapacakları aşağıdaki maddelerde gösterilmiştir.

Madde 2 – Şehir ve kasabalarda kurulu bulunan ve Belediye Kanununun (8)inci maddesine göre belediye meclisinin ve o yer idare kurulunun kararı ve valinin onaması ile yeniden kurulacak olan mahallelerde bir muhtar ve muhtarın başkanlığında bir ihtiyar kurulu bulunur.

Madde 3 – Yapılacak işler bakımından bir kaç mahallenin bir muhtar ve ihtiyar kuruluna bağlanması veya bir mahallede birden fazla muhtar ve ihtiyar kurulu bulunması o kısımda oturan belediye seçmenlerinin çokluğu tarafından imzalı bir mazbata ile veya yerin en büyük mülkiye memurluğunca görülecek idari lüzum üzerine belediye meclisinin kararına ve o yerin en büyük mülkiye memurunun onamasına bağlıdır.

Bu suretle mahallelerin birleştirilmesinde, muhtarlığa bağlanacak ev sayısının (1000) den fazla olmaması ve bir mahallede birden fazla muhtar bulundurulması halinde de bir muhtara verilecek ev sayısının (300) den az olmaması gözönünde tutulur.

Apartmanlarda bir ailenin oturduğu her daire bu işde bir ev sayılır. Birmahallede birden fazla muhtar ve ihtiyar kurulu bulunursa bunlara birer sıra numarası verilir.

Madde 4 – Mahalle muhtar ve ihtiyar kurulu, bir muhtar ile dört üyeden kurulur, kurulun dört yedek üyesi vardır.

(1) 18/7/1963 tarih ve 287 sayılı Kanunla, bu tüzüğün dayanağı olan 4541 sayılı Kanunun seçimlerle ilgili 5, 8 ve 19 uncu maddeleri değiştirilmiş ve 7 ve 9 uncu maddeleri kaldırılmış, daha sonra 18/1/1984 tarih ve 2972 sayılı Kanunla, 287 sayılı Kanun ve seçimlerle ilgili kanunların bu kanuna aykırı hükümleri yürürlükten kaldırılmış ve köy ve mahalle muhtarı, köy ihtiyar meclisive mahalle ihtiyar heyeti üyeliği seçimleri aynı kanunla yeniden düzenlenmiştir.

Muhtar ve ihtiyar kurullarının seçimi

Madde 5 – Mahalle muhtar ve ihtiyar kurulu ile bunların yedek üyeleri mahalle halkı tarafından seçilir. Bu seçim her dört yıllık bir dönem sonunda yenilenir.

Madde 6 – Bir seçim dönemi içinde her hangi bir sebeple olursa olsun seçimin yenilenmesi halinde yeni muhtar ve ihtiyar kurulu üyelerinin görevi o dönem so-nunda biter.

Madde 7 – Seçimin belediye meclisinin belli seçim yılı içindeki Aralık ayında bitirilmesi şarttır.

Madde 8 – Seçime katılmak ve oy vermek için:

1 – Türk olmak,

2 – Seçim başlamadan önce en aşağı altı aydanberi o mahallede oturmakta bulunmuş olmak,

3 – (18) yaşını bitirmiş olmak,

4 – Hırsızlık, kaçakçılık, dolandırıcılık, sahtecilik ve sahte kağıtları bilerek kullanmak, inancı kötüye kullanmak gibi yüz kızartıcı suçlardan biri ile veya ağır hapis cezasıyla hükümlü veyahut kamu hizmetlerinden yasaklı olmamak, lazımdır.

Madde 9 – Subaylar, erat, askeri memurlar ve polisler mahalle muhtar ve ihtiyar kurulu seçimlerinde oya katılamazlar.

Madde 10 – Mahalle muhtarlığına ve ihtiyar kurulu üyeliğine seçilmek için:

1 – Türk olmak,

2 – Seçim başlamadan önce en aşağı bir yıldanberi o mahallede oturmakta bulunmuş olmak,

3 – (25) yaşını bitirmiş olmak,

4 – Hırsızlık, kaçakçılık, dolandırıcılık, sahtecilik ve sahte kağıtları bilerek kullanmak, inancı kötüye kullanmak gibi yüz kızartıcı suçlardan biriyleveya ağır hapis cezasıyla hükümlü veya kamu hizmetlerinden yasaklı olmamak,

5 – Türkçe okur yazar olmak,

şarttır.

Madde 11 – Milletvekilleri, İl Umumi Meclisi üyeleri, subaylar, erat, askeri memurlar, yargıçlar, genel, özel ve katma bütçelerle idare edilen daire ve kurumlardan aylık alan memurlar, mahalle muhtar ve ihtiyar kurulu üyeliğine seçilemezler.

Madde 12 – Muhtar ve üye olmak için gereken ve (10) uncu maddede yazılı olan şartlardan her hangi birine bozukluk gelir veya (11) inci maddedeki durumlardan her hangi biri gerçekleşirse muhtarlık ve üyelik sıfatı kalkar.

Muhtar ve ihtiyar kurulu üyelerinin talim ve manevra maksadiyle 45 günden fazla silah altına alınmaları halinde de yukarıki hüküm uygulanır. Ancak bu sıfatın kalktığına ve üyelerden birinin çekilmesinin kabulüne veya vazifeye devamsızlık sonucu bir üyenin çekilmiş sayılmasına, seçimi onamağa yetkili bulunan makamlarca karar verilir.

Madde 13 – Ana, baba, büyük ana, büyük baba, evlat, kardeş, kaynana, kayınbaba, büyük kaynana, büyük kayınbaba, damat, gelin, enişte, kayınbirader, baldız ve görümceler mahalle muhtar ve ihtiyar kurulunda birleşemezler.

Birleşmeye engel derecedeki hısımlık muhtarla ihtiyar kurulu üyelerinden birisi arasında olursa üye olanın yerine en çok oy almış bulunan yedek üye getirilir.

İhtiyar kurulunda birleşmesi yasak olanlar seçilmiş ise en çok oy kazanmış olan, bu da eşit ise evli olan ve evlilerden yaşı büyük olan ve bu da eşit ise çocuğu çok olan üyelik sıfatını alır. Çocuk sayısının da eşitliği halinde kimin alınacağı ad çekme ile belirtilir.

Seçimden sonra dünür olanlar da yukarıki hükümlere bağlıdır.

Madde 14 – Mahalle muhtar ve ihtiyar kurulu seçimi en büyük mülkiye memuru-nun veya memur edeceği kimsenin gözetimi altında yapılır.

Madde 15 – Seçime, belediye seçimi için Belediye Kanununun (34) üncü maddesine göre yapılmış olan son defterler esas tutulur. Bunun için yerin en büyük mülkiye memurunun emriyle belediyelerce bu defterlerin ikişer örnekleri çıkartılarak seçim komisyonuna verilir.

Madde 16 – Yerin en büyük mülkiye memuru, muhtar ve ihtiyar kurulu seçiminin yapılması için, son belediye seçimine esas olan defterlerden (10) ve (11) inci maddelerde yazılı niteliklerde oldukları yapacağı soruşturma ile anlaşılın her mahalle halkından üçer kişilik birer (seçim komisyonu) kurar ve işi komisyona ayrılan kimselere yazı ile bildirir.

Madde 17 – Seçimin nerede, ne gün ve saat kaçtan kaçta yapılacağı, oylar bir günde sandığa atılamayacaksa kaç gün mühlet verileceği ve son günde hangisaate kadar oyların kabul olunacağı seçime başlanmadan en az üç gün önce yerin en büyük mülkiye memuru tarafından seçmenlere duyurulacak şekilde uygun araçlarla ilan olunur.

Madde 18 – Seçim için belirtilen gün, saat ve yerde sandığa oy pusulaları atılmağa başlanmadan önce seçim komisyonu, orada hazır bulunanlara sandığın boş olduğunu gösterdikten sonra dört tarafını sicimle bağlayıp düğüm yerlerini mühürlür. Sandığın başka başka anahtarlarla açılır iki kilidi, üzerinde ince birmektup sığacak kadar yarığı bulunur. Seçim bir günde bitmezse oy atılması için belirtilen son dakikada oy atılacak yarığı komisyon tarafından seçmenlerden en az üç kişinin önünde bir kağıtla kapatılarak dört tarafından mühür mumu ile mühürlenir ve iş bir zabıtla belirtilir. Sabahları belli saatte gene öylece açılır ve iş gene bir zabıtla belirtilir. Sandık en büyük mülkiye memurunun uygun göreceği yerde saklanır.

Madde 19 – Her seçmen kendi oy pusulasını getirip seçim komisyonu önünde sandığa atmakla ödevlidir. Hiç bir sebep ve suretle başkasının adına sandığa seçim pusulası atılamaz. Seçim pusulasında seçmenin adı,soyadı,adresı,imzası veyamühürü bulunur. Her seçmenin elinde nüfus kağıdı olduğu halde seçim sandığının başına gelerek seçim defterindeki adı karşısını imzalaması ve Türkçe okuyup yazmak bilmiyorsa mühür veya parmak basması gerektir.

Madde 20 – Muhtar ve ihtiyar kurulu üyelikleri seçimi bir arada yapılır.Her seçmen oy pusulasında muhtarlık için bir kişinin ve ihtiyar kurulu üyeliği içinde (8) kişinin adını yazar.Yazmak bilmiyenler güvendikleri kimseye sandık başında yazdırırlar.

Madde 21 – Oy verilmesi için belirtilen sürenin sonunda seçim defterine konulan imza, mühür veya işaretlerin sayısı, mahallede seçim hakkına sahip olanların sayısı ile karşılaştırılarak yarısından eksik olduğu anlaşılırsa iş seçim komisyonu tarafından bir zabıtla belirtilir. Bu halde seçim süresi yerin en büyük mülkiye memuru tarafından üç gün uzatılır ve uzatma işi bu makamca seçmenlere duyurulacak şekilde uygun araçlarla ilan olunur. Bu sürenin sonunda oya katılanların sayısına bakılmayarak sandık açılır.

Madde 22 – Seçim bittikten sonra sandık, seçmenlerden hazır bulunanlardan en az üç kişinin önünde seçim komisyonu tarafından açılır.Oyların sınıflanması aynı günde bitirilemezse oy pusulaları sandığa konur ve sandık (18) inci madde hükümlerine göre kapatılarak saklanır.

Madde 23 – Sandık açıldıktan sonra oy pusulaları sayılarak seçim defterine konulan imza, mühür ve işaretlerin toplamiyle karşılaştırılır.Oy pusulaları imza, mühür ve işaret toplamından az veya çok çıkarsa, seçim bozuk sayılarak iş birzabıtla belirtilir ve seçim yenilenir.

Madde 24 – Oy pusulalarının toplam bakımından seçim defterindeki imza, mühür ve işaretlere uygun olduğu anlaşıldıktan sonra aşağıdaki şekilde sayılmasına başlanır :

- A) Yazısı okunmıyan pusulalarla seçilenin kim olduğu belli olmıyan pusulalar bir tarafa ayrılır.
- B) Muhtarlık ve üyelik niteliklerini taşımayan adlar hesaba katılmaz.

C) Muhtarlık için bir kişiden fazla ad yazılmış ise birinciden ve üyelik için (8) kişiden fazla ad yazılmış ise (8) inciden sonrakiler hesaba katılmaz.

D) Seçim pusulalarının sayılması ve sınıflanması bu suretle tamamlandıktan sonra en çok oy kazanan dan başlayarak sırasıyla her adayın kaç oy almış olduğu muhtar için ayrı, ihtiyar kurulu üyeleri için de ayrı olmak üzere belirtilir.

E) Eşit oy kazananlardan evli olan, evlilerden yaşı büyük olan, bu da eşit ise çocuğu çok olan üstün tutulur. Çocuk sayısında eşitlik varsa ad çekme yapılarak adı önce çıkan sırada öne geçer.

F) Muhtarlık oylarının sınıflanmasında en çok oy aldığı anlaşılan, muhtarlığa; ve ihtiyar kurulu üyeliği oylarının sınıflanmasında da en çok oy kazanan dan başlayarak dört kişi asil üyeliğe ve dört kişi de yedek üyeliğe ayrılır.

Madde 25 – Oyların sınıflanması yapıldıktan sonra seçim komisyonu tarafından bir mazbata yapılarak yerin en büyük mülkiye memurluğuna verilir.

Bu mazbatada:

A) Seçimin başlama ve bitme tarihi,

B) Sandığın ne zaman ve kimlerin önünde açıldığı,

C) Oy pusulalarının kaç tane çıktığı ve seçim defterindeki adların kaç tanesinin karşısına imza veya işaret konulmuş ve kaç adın karşısı boş kalmış olduğu,

Ç) Oy pusulalarından kaç tanesi ne sebeple geçer sayılmadığı,

D) Geçer sayılan oy pusulalarının sınıflanması sonucunda hangi adların en çoktan en aza doğru kaç oy kazandığı (muhtarlık için ayrı, ihtiyar kurulu üyeliği için ayrı),

E) Muhtarlığa, asıl ve yedek üyeliklere kimlerin ayrıldığı,

F) Seçimin kanuna aykırı yapıldığı mahalle halkından biri tarafından haber verilir veya ileri sürülürse bunun neden ibaret olduğu,

gösterilir.

Madde 26 – Mahalle muhtarlığı ile ihtiyar kurulu asil ve yedek üyelerinin seçimi il merkezine bağlı yerlerde valinin ve ilçe içindeki yerlerde kaymakamın onamasıyla kesinleşir.

Seçim mazbatasını kesinleştikten sonra dosyasında saklanarak tasdikli bir ör-neği iş gördüğü yerde asılmak üzere muhtara gönderilir.

Madde 27 – Muhtar ve ihtiyar kurulu seçimlerinde bu tüzük hükümlerine aykırılık olduğu bir ay içinde seçimi onamağa yetkili makamlar yanında ileri sürülebilir. Gerek bu ve gerek (25) inci maddenin (F) fıkrasına göre böyle bir ileri sürme seçim mazbatasında yazılmış bulunduğu halde bu makamlar tarafından soruşturma yapılarak kağıtları mahallenin bağlı bulunduğu ilçe veya il idare kuruluna verilir.